

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

470 פ"ק פפסא פראסי' תשפ"ג שנה י"א אילון 470
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482
ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: שני סוגי אהבת ה'

ועוד כתב המאור עיניים (פרשת שלח) וז"ל: וכמו כן בכל המידות שהן בשבירה יראה על השורש מאין שרשו ויגביה גם כן לשרשו לעשות אחדות אחד, כגון אם יבוא לו איזה אהבה רעה, יחשוב הלא זה נפלא מעולם האהבה הקדוש, ועל ידי זה יעבוד ה' באהבה בהתעוררות המידה בקרבו ויתחיל לאהוב אהבה חזקה אותו יתברך ועל ידי כך נופל הרע והטוב נברר בשרשו בעולם האהבה. כמ"ש הבעש"ט נבג"ע על פסוק (קדושים כ', י"ז) "ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא", כי זו האהבה של העריות חסד הוא מעולם החסד שהוא עולם האהבה האלהות היא נטולה, וצריך אתה לברור מן הרע ולקשרה אל השורש כנ"ל ואל למשוך אחר הרע שבתוכו. עכ"ל.

ויש לומר כי ענין זה של לקיחת אהבה אסורה ולתקנה ולהביאה לשורשה על ידי שלוקח אהבה זו אל הבורא יתברך, נלמד דוקא בפסוק הנאמר על אחותו: "ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא", וכפי שנתבאר אהבת אח לאחותו, היא הדימוי היותר גבוה וחשוב אצל אהבת ה'.

ובא ללמדנו לבל יתייאש האדם כאשר באות מחשבות זרות למוחו, כי בורא עולם חפץ להביאו לדרגת אהבת ה' הגבוהה הדומה לאהבת אח אל אחותו ולכן מנסה אותו.

על פי זה נבוא ונבאר את הפסוק הנאמר בפרשה: "ותקח מפרי וְתֹאכַל וְתִתֵּן גַם לְאִשָּׁה עִמָּה וְיֹאכַל. וְתִפְקַחְנָה לְעֵינֵי שְׂגֵימָם וְיִדְעוּ כִּי עִירְמִים הֵם וְיִתְּפוּרוּ עֲלֵה תְּאֵנָה וְיַעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹלֶת".

ויש לפרש, כי קודם חטא עץ הדעת היתה דרגת אהבת ה' של אדם הראשון בדרגה הגבוהה הדומה לאהבת אח ואחות, שאין בה בושה, אולם לאחר חטא עץ הדעת ירד מדרגתו ואהבת ה' של אדם הראשון היתה דומה לאהבת איש ואשה המתביישים להראות את אהבתם בחוץ, וזו הכוונה "וידעו כי עירומים הם" שנכנסה בהם בושה כדוגמת אהבת איש ואשה המתביישים להראות אהבתם בחוץ.

והנה, מצינו כי שבת קודש היתה מליצת יושר על אדם הראשון והיא הצילתו מן הגיהנם. כמבואר במדרש שוחר טוב

מובא בספר כתבי קודש (וארשה תרמ"ד דף יז. ד"ה וזה פירוש) וז"ל: שפירש הבעל שם ז"ל על הפסוק (שיר השירים ח', א) "מי יתַן־ךָ כָּאֵחַ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אִמִּי אֲמַצְאָךְ בְּחוּץ אֲשַׁקֶּךָ גַם לֹא יְבוֹזוּ לִי", שיש ב' מיני אהבות: יש אהבה בין איש לאשתו, הנה היא אהבה בהסתר, כי אין דרך ארץ לאיש שינשק את אשתו בשוק בפני כל, רק אהבה בהסתר בצנעא. ויש אהבה בין אח לאחותו או בין אִם לְבִנָּה, הנה היא אהבה בגלוי שאפילו האח ינשק לאחותו בפני כל אין חרפה וכו'. וזה פירוש הפסוק "מי יתַן־ךָ כָּאֵחַ לִי", פירוש מדרגות האהבה שבין אח לאחותו או אהבת יונק משדי אמו, והנפקותא גם "אֲמַצְאָךְ בְּחוּץ אֲשַׁקֶּךָ" אתחבר עמך, וגם "לֹא יְבוֹזוּ לִי" – שלא יהיה חרפה. עכ"ל.

וכן פירש האלשיך הקדוש (שיר השירים שם) וז"ל: מי יתן והיית אח לי, שאם אשקך בחוץ לא אהיה לבוז, כי כן דרך האחים ומה גם בהיות האח קטן עולל או יונק, תישקוהו אחותו לְעֵינֵי הַפֶּלַח וְאֵין מְכַלִּים. אך אתה בעלה ואם אשקך יבוזו לִי. כי הנה דרך האיש לבלתי המציא את עצמו בפני אשתו בשווקים וברחובות כי אינו כבודו וכבודה, רק בביתו ובחומותיו. עכ"ל.

ומתבאר כי יש שני סוגי אהבת ה', האחת הדומה לאהבת אחים שהיא גלויה והאחת הדומה לאהבת איש ואשה שהיא נסתרת ודרגתה נמוכה יותר.

והנה, כתב בספה"ק מאור עיניים (פרשת פינחס ד"ה וזהו איש) וז"ל: כמבואר אצלנו במקום אחר בשם הבעש"ט נבג"מ, כי האהבה המלובשת בעריות הוא בחינת נובלות מן האהבה העליונה בכדי שעל ידי זה יוכלו לבוא לאהבת ה'. שמבלעדי זאת לא יתעורר בו מידה ההיא ועל כן אמרה התורה "ואיש אשר יקח את אחותו" ונמשך למטה עם אותו המידה, איך לא נתן דעתו להבין כי "חסד הוא", פירוש, שהוא נובלת ממידת החסד העליונה, בכדי שעל ידי זה יהיה לו בנקל לבוא לאהבת הבורא ב"ה. ואדרבה על ידי זה נמשך למטה ומכריח כביכול רצון וכוונת הבורא ב"ה לשנותו וד"ל ואין לך פגם גדול מזה ח"ו. ע"כ.

(תהלים צ"ב) על "מזמור שיר ליום השבת": "בערב שבת נברא אדם הראשון, שעה ראשונה עלה במחשבה, שניה נמלך (הקב"ה) עם מלאכי השרת, שלישית כנס עפרו, ברביעית גבלו, חמישית עשאו גולם, ששית רקמו, שביעית נפח בו נשמה, שמינית העמידו על רגליו, תשיעית ציווהו (שלא לאכול מעץ הדעת), עשירית חטא, אחת עשרה נידון, שתים עשרה נתגרש. בא (הקב"ה) ליתן לו איפופסין (את דינו ועונשו), כנס השבת פינהו משם, והיו מלאכי השרת קוראין לו (תהלים מ"ט, י"ג) אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו, נדמו שניהם (אדם וחווה). בא יום שבת נעשה לו סניגור, ואמר לפני הקב"ה: רבון העולמים, בששת ימי המעשה לא נענש אדם בעולם ובי אתה מתחיל, זו היא קדושתו וזו היא מנוחתו, ובשביל השבת ניצל מדינה של גיהנם, כיון שראה אדם כוחה של שבת, בא אדם לומר הימנון לשבת, מזמור שיר ליום השבת. אמר לו השבת: לי אתה אומר הימנון, אני ואתה נאמר הימנון להקב"ה, שנאמר טוב להודות לה". וכן הוא בפרקי דרבי אליעזר (פרק י"ט).

והאור החיים הקדוש (יתרו כ', ה') מבאר על פי זה את הציווי של "זכור את יום השבת לקדשו", לזכור את יום הצלת אדם הראשון וז"ל: גם ירצה על דרך אומרם ז"ל, כי יום ששי שבו נברא אדם הראשון וחטא ויצא חייב בדינו, בא יום שבת ונעשה סניגור לאדם לפני ה', ואמר רבון העולם לא נהרג אדם מעולם וכי אני מתחיל וכו', וניצול אדם, וכשראה אדם כוחה של שבת התחיל לשורר "מזמור שיר ליום השבת". לזה אמר ה' "זכור", פירוש שיזכור את יום השבת, אשר באמצעותו נתקיים אדם ויוצאי חלציו, וראוי להחשיבו כי הוא דבר המעמיד לכל איש ישראל ויקדשו. ותמצא כי מי שנעשה לו נס ביום אחד, יהיה היום ההוא מכובד וחשוב בעיניו תמיד מדי שנה בשנה, וזה (לזכור יום השבת) יותר על בחינה זו, שהשבת עצמו הוא המציל, ולזה אמר זכור, להיות הדבר רחוק מששת ימי בראשית עכ"ל.

ויש לומר, כי דוקא השבת הצילה את אדם הראשון, כי חסרונו היה באהבת ה' ובשבת קודש מגיע לשלמות באהבת ה' כפי שכתב בספה"ק נעם אלימלך (פרשת ויגש) וז"ל: ונראה, כי השבת הוא רק אהבה והאדם צריך לקשר ימי החול בשבת, כי ימי החול הם יראה וכו'. וכשהיראה היא מתוך אהבה, אזי גם ימי החול נקראים "שבת", כי הם גם כן מדרגות אהבה. אבל אינם כמו השבת עצמו כי השבת הוא רק אהבה לבד אבל ימי החול הם יראה מחמת אהבה. ע"כ.

נמצא כי בשבת קודש זוכה האדם להגיע לדרגת אהבת ה' הגבוהה והיא כדוגמת אהבת אח ואחות. לכן השבת המליצה על אדם הראשון, כי בשבת קודש זוכה לתקן את החיסרון באהבת ה' שבא על ידי חטאו.

והנה, הגאון רבי יהושע מקוטנא זצוק"ל בשו"ת ישועות מלכו (סוף הספר) מבאר המנהג לשרוף בגדים יקרים בל"ג בעומר על קבר רשב"י, שבשו"ת שואל ומשיב (מהדורא ה' סימן ל"ט) התלונן על מנהג זה, וכתב "ואני ערב להם שאם היו לוקחים אותו ממון, והיו מפרנסים עניי ארץ ישראל בזה, שיותר היה ניחא לרשב"י והנאה לו והנאה לעולם".

אבל ה"ישועות מלכו" מבאר מנהג זה, על פי המעשה שרבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו בהיותם במערה היו פושטים את בגדיהם בשעת לימוד התורה, והסיבה לכך, כי לפני חטא עץ הדעת היו אדם וחווה ערומים, ועל ידי חטא עץ הדעת עשה להם הקב"ה כתנות עור וילבישם. לכן פשטו את בגדיהם, לרמז שזכו להגיע לבחינת אדם הראשון קודם החטא שהיה בלי לבוש. עכ"ד.

ולפי דרכינו יש לומר, כי רשב"י זכה לתקן את החיסרון של אהבת ה' שבא על ידי חטא עץ הדעת, ולכן הוא בדרגת של אהבה הדומה לאח ואחות, שאין בה בושה גם כאשר "אמצאך בחוץ אשקך", ומטעם זה נקרא רבי שמעון בר יוחאי "שבת" כמובא באדרא רבא (פרשת נשא דף קמ"ד): רבי יהודה קארי ליה שבת דכולהו שיתא מניה מתברכין, דכתיב "שבת לה' קודש לה'", מה שבת לה' קודש, אוף רבי שמעון שבת לה' קודש. ע"כ. כי שבת קודש עניינה אהבת ה' בלבד, ובא לרמז שזכה

רבי שמעון גם בימי החול להגיע לדרגת אהבת ה' הגבוהה כדוגמת אהבת אח ואחות וכדרגת אדם הראשון לפני חטא עץ הדעת.

א. כתב הגאון רבי חיים פאלאג'י זי"ע בספרו מועד לכל חי (סוף סימן כ"ה) וז"ל: והרב חיד"א בספר מורה באצבע (סימן ט אות רחץ) כתב וזה לשונו: אחר החג וחדש חשון יתאמץ ביראת שמים ותלמוד תורה לשמה, כי היא תחילת השנה, והוי סימנא טבא לכל השנה, ועתה כי קרוב הוא לעשרת ימי תשובה, צריך להורות ולהראות כי כל מה שעשה לא היה לפני חס וחלילה, ואם עתה יתחיל לפרוק עול ויתרשל מעבוד ה', לא לרצון יהיה חס וחלילה, לכן אדרבא יעשה סימן טוב לכל השנה ירוץ כגבור בעסק התורה והמצוה כיד ה' הטובה עליו, עד כאן לשונו, וזה לשון הרב חמ"י בסוף הספר, ומנהג חסידים ראשונים להתקדש עצמם ביום הכפורים, בקדושת מחשבה ודיבור ומעשה, מיום שמחת תורה עד שנים עשר יום אחר החג, לעומת י"ב חדשי השנה, ונאספים אל בתיהם בקרב אלה י"ב הימים, ומחזירים על לימודם כל אחד לפי שיעורו, והיא סגולה נפלאה להיות לעושה אלה עזר משדי תמיד כל הימים, מראשית השנה ועד אחרית השנה, וכל אשר יעשה יצליח, הן בתורת ה', הן בחסידות, הן בכל משא ומתן, וכן נהגתי וכן נהגו כל המחברים.

ב. פעם אחד בשבת בראשית, כשהתכונן ה"דברי חיים" מצאנו זי"ע לעשות קידוש, וכבר מזוגו את היין, נתעמק במחשבתו הקדושה ונשאר עומד זמן רב כארבע שעות, עד שהנרות התחילו לכבות, ופתאום הקיץ מדביקותו ועשה קידוש.

אח"כ אמר במשל, שאם נוסעים ליריד לסחור ולקנות סחורה אין לו זמן לעשות חשבון מה שהרוויח סך הכל, כי טרוד הוא במסחר. רק כשנוסעים בחזרה הנה באכסניה הראשונה אז עושה החשבון.

וכמו כן הוא ב"שבת בראשית", שבכל הימים טובים אין זמן לחשבון, רק ב"שבת בראשית" שהוא תחנה הראשונה אז עושין החשבון מה שהרוויח בכל חודש תשרי.

ג. בימי חג ומועד כידוע מתעלה כל איש לפי מדרגתו ומטהר עצמו מהאפרוריות של ימי החולין. רבים מהם עם עבור ימי החג - חוזרים למצבם.

והיה האמרי חיים מוויז'ניץ זי"ע אומר כנגדם: "וויאמר אדנ"י אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך". אדנ"י קודש, כפירוש רש"י ז"ל, שהקב"ה אומר: "אל נא" רמז לנ"א הימים שמר"ח אלול ועד הושע"ר.

שמרו על הנ"א ימים הללו, לבל תפלו אחר כך ממדרגתכם, ולא יהיה: "יגמר נא רע רשעים" (תהלים ז' י'), כפירוש המגיד מקוזניץ זצ"ל, שהרשעים גומרים את הנ"א ימים ברע כיון שחוזרים לסורם, אלא (בראשית י"ח, ד') "יוקח נא מעט מים" רמז לענווה, "ורחצו רגליכם" ועל ידי זה תרחצו את הרגילות שלכם כל השנה.

ד. אמר האמרי חיים זי"ע: כידוע שבת קודש היא זמן זיכוך החומר ושבת בראשית היא יסוד לכל שבתות השנה, על משקל זה כתב דבריו המופלאים בספרו אמרי חיים, שאם האדם שובת אצל רבו בשבת בראשית "קרוב לודאי שיהפוך החומר לצורה".

ה. כתב הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע בספרו כנסת ישראל (דף כ"א ד"ה פתח): אבי זלה"ה הכ"מ (הרה"ק מרוזין זי"ע) אמר: מפני מה אמרה נקרא שבת זה "שבת בראשית", הלוא שבת תשובה היא שבת הראשונה לשבתות השנה? רק כי בשבת הזו נכללן כל שבתות השנה. עכד"ק.